

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 11ης Ιουνίου 2009*

Στην υπόθεση C-561/07,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 226 ΕΚ λόγω παραβάσεως, η οποία ασκήθηκε στις 18 Δεκεμβρίου 2007,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον J. Enegren και την L. Pignataro, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από τον R. Adam, επικουρούμενο από τη W. Ferrante, avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, L. Bay Larsen (εισηγητή) και C. Toader, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mazák
γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 22ας Ιανουαρίου 2009,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Με την προσφυγή της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι η Ιταλική Δημοκρατία, διατηρώντας σε ισχύ τις διατάξεις του άρθρου 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428 της 29ης Δεκεμβρίου 1990 (τακτικό συμπλήρωμα στην *GURI* αριθ. 10, της 12ης Ιανουαρίου 1991, στο εξής: νόμος 428/1990), σε περίπτωση «κρίσεως της επιχειρήσεως», κατά την έννοια του άρθρου 2, πέμπτο εδάφιο, στοιχείο γ', του νόμου 675, της 12ης Αυγούστου 1977 (*GURI* αριθ. 243, της 7ης Σεπτεμβρίου 1977, στο εξής: νόμος 675/1977), με συνέπεια τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους εργαζομένους από τα άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 2001/23/ΕΚ του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2001, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων

εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων (ΕΕ L 82, σ. 16), να μη διασφαλίζονται σε περίπτωση μεταβιβάσεως μιας επιχειρήσεως της οποίας διαπιστώθηκε η κατάσταση κρίσεως, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία αυτή.

Το νομικό πλαίσιο

Το κοινοτικό δίκαιο

2 Το άρθρο 3 της οδηγίας 2001/23 ορίζει τα εξής:

«1. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του εκχωρητή, που απορρέουν από σύμβαση εργασίας ή από εργασιακή σχέση υφισταμένη κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως, μεταβιβάζονται, διά της μεταβιβάσεως αυτής, στον εκδοχέα.

Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι, μετά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως, ο εκχωρητής και ο εκδοχέας εξακολουθούν να ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, ως προς υποχρεώσεις που γεννήθηκαν πριν από τη μεταβίβαση και απορρέουν από σύμβαση εργασίας ή εργασιακή σχέση, οι οποίες υφίσταντο κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως.

2. Τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλισθεί ότι ο εκχωρητής γνωστοποιεί στον εκδοχέα όλα τα μεταβιβαζόμενα δικαιώματα και υποχρεώσεις, δυνάμει του παρόντος άρθρου, στον βαθμό που αυτά είναι ή έπρεπε να είναι γνωστά στον εκχωρητή κατά τον χρόνο της μεταβιβάσεως. [...]

3. Μετά τη μεταβίβαση, ο εκδοχέας εξακολουθεί να τηρεί τους συμφωνηθέντες με συλλογική σύμβαση όρους εργασίας, ως αυτοί εφαρμόζονται και έναντι του εκχωρητή, σύμφωνα με τη σύμβαση, μέχρι την ημερομηνία της καταγγελίας ή λήξεως της συλλογικής συμβάσεως ή της ενάρξεως της ισχύος ή εφαρμογής άλλης συλλογικής συμβάσεως.

Τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν την περίοδο τηρήσεως των εν λόγω όρων εργασίας, υπό την αίρεση ότι η περίοδος αυτή δεν θα είναι κατώτερη του έτους.

4. α) Εκτός εάν τα κράτη μέλη προβλέπουν άλλως, οι παράγραφοι 1 και 3 δεν εφαρμόζονται επί των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε παροχές λόγω γήρατος ή αναπηρίας ή προς επιζώντες βάσει συμπληρωματικών συστημάτων επαγγελματικής ή διεπαγγελματικής συνταξιοδότησης, που ισχύουν, εκτός των προβλεπομένων εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των κρατών μελών.

β) Ακόμη και όταν δεν προβλέπουν, σύμφωνα με το στοιχείο α', ότι οι παράγραφοι 1 και 3 εφαρμόζονται επί αυτών των δικαιωμάτων, τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων, καθώς και των προσώπων που έχουν ήδη εγκαταλείψει την επιχείρηση του εκχωρητή κατά τη στιγμή της μεταβίβασης, όσον αφορά τα κεκτημένα δικαιώματά τους ή εκείνα που πρόκειται να αποκτηθούν για παροχές λόγω γήρατος, περιλαμβανομένων των παροχών προς επιζώντες βάσει των συμπληρωματικών συστημάτων που αναφέρονται στο στοιχείο α'.»

3 Σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας 2001/23:

«1. Η μεταβίβαση μιας επιχείρησης, μιας εγκατάστασης ή ενός τμήματος επιχείρησης ή εγκατάστασης δεν συνιστά αυτή καθ' εαυτή λόγο απολύσεως για τον εκχωρητή ή τον εκδοχέα. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει απολύσεις για οικονομικούς, τεχνικούς ή οργανωτικούς λόγους, που συνεπάγονται μεταβολές του εργατικού δυναμικού.

[...]

4 Κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 2001/23:

«1. Εκτός εάν τα κράτη μέλη προβλέπουν άλλως, τα άρθρα 3 και 4 δεν εφαρμόζονται στη μεταβίβαση επιχείρησης, εγκατάστασης ή τμήματος επιχείρησης ή εγκατάστασης, όταν ο εκχωρητής υπόκειται σε διαδικασία πτώχευσης ή σε οποιαδήποτε άλλη ανάλογη διαδικασία αφερεγγυότητας, κινηθείσα με σκοπό την εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του εκχωρητή και οι διαδικασίες αυτές διεξάγονται υπό την εποπτεία αρμόδιας δημόσιας αρχής (που μπορεί να είναι σύνδικος πτωχεύσεως, εξουσιοδοτημένος από αρμόδια δημόσια αρχή).

2. Όταν τα άρθρα 3 και 4 εφαρμόζονται σε μεταβίβαση, κατά τη διάρκεια διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά του εκχωρητή (ανεξάρτητα από το εάν η διαδικασία αυτή έχει κινηθεί για την εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του εκχωρητή), και εφόσον η διαδικασία αυτή τελεί υπό την εποπτεία αρμόδιας δημόσιας αρχής (που μπορεί να είναι σύνδικος πτωχεύσεως, ορισθείς από την εθνική νομοθεσία), ένα κράτος μέλος μπορεί να προβλέπει ότι:

α) υπό την επιφύλαξη του άρθρου 3, παράγραφος 1, οι οφειλές του εκχωρητή που απορρέουν από συμβάσεις εργασίας ή από εργασιακές σχέσεις και ήταν πληρωτές πριν από τη μεταβίβαση ή πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν μεταβιβάζονται στον εκδοχέα, υπό την προϋπόθεση ότι με αυτήν τη διαδικασία παρέχεται, σύμφωνα με τη νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους, προστασία τουλάχιστον ισοδύναμη προς την προβλεπόμενη για τις περιπτώσεις που διέπονται από την οδηγία 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη [(ΕΕ L 283, σ. 23), όπως τροποποιήθηκε με την Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 1994, C 241, σ. 21, και ΕΕ 1995, L 1, σ. 1)]

ή/και

β) ο εκδοχέας, ο εκχωρητής ή το ή τα πρόσωπα που ασκούν καθήκοντα εκχωρητή, αφενός, και οι εκπρόσωποι των εργαζομένων, αφετέρου, είναι δυνατό να συμφωνήσουν μεταβολές, στον βαθμό που το επιτρέπει η ισχύουσα νομοθεσία ή πρακτική, των όρων και προϋποθέσεων απασχόλησης των εργαζομένων, προκειμένου να διατηρηθούν οι ευκαιρίες απασχόλησης, μέσω της επιβίωσης της επιχείρησης, ή του τμήματος αυτών.

3. Ένα κράτος μέλος μπορεί να εφαρμόσει την παράγραφο 2, στοιχείο β', στις μεταβιβάσεις όπου ο εκχωρητής ευρίσκεται σε κατάσταση σοβαρής οικονομικής κρίσης, όπως ορίζεται από το εθνικό δίκαιο, εφόσον η κατάσταση κηρύσσεται από αρμόδια δημόσια αρχή και είναι ανοιχτή στη δικαστική εποπτεία, και με την προϋπόθεση ότι οι διατάξεις αυτές υπήρχαν ήδη στην εθνική νομοθεσία μέχρι τις 17 Ιουλίου 1998.

[...]»

Η εθνική νομοθεσία

5 Το άρθρο 47 του νόμου 428/1990 ορίζει στις παραγράφους του 5 και 6 τα εξής:

«5. Όταν η μεταβίβαση αφορά επιχειρήσεις ή μονάδες παραγωγής για τις οποίες η CIPR [διυπουργική επιτροπή για τον συντονισμό της βιομηχανικής πολιτικής] έχει διαπιστώσει ότι βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 5, στοιχείο c, του νόμου 675, της 12ης Αυγούστου 1977, [...] οι εργαζόμενοι των οποίων η εργασιακή σχέση εξακολουθεί να ισχύει με τον προς τον η μεταβίβαση δεν εμπίπτουν στο άρθρο 2112 του Αστικού Κώδικα, εκτός εάν η συμφωνία προβλέπει ευνοϊκότερους όρους. Η συμφωνία αυτή ενδέχεται επιπλέον να

προβλέπει ότι η μεταβίβαση δεν αφορά το πλεονάζον προσωπικό και ότι το προσωπικό αυτό παραμένει, εν όλω ή εν μέρει, στην υπηρεσία του εκχωρητή.

6. Οι εργαζόμενοι που δεν θα προσληφθούν από τον προς ον η μεταβίβαση, τον μισθωτή ή τον νέο φορέα της εκμεταλλεύσεως έχουν δικαίωμα προτεραιότητας όσον αφορά τις προσλήψεις στις οποίες οι τελευταίοι θα προβούν επί ένα έτος από της μεταβιβάσεως ή για μεγαλύτερο διάστημα οριζόμενο από τις συλλογικές συμβάσεις. Το άρθρο 2112 του Αστικού Κώδικα δεν εφαρμόζεται επί των ως άνω εργαζομένων που θα προσληφθούν από τον προς ον η μεταβίβαση, τον μισθωτή ή τον νέο φορέα εκμεταλλεύσεως ύστερα από τη μεταβίβαση της επιχειρήσεως.»

6 Σύμφωνα με τον νόμο 675/1977, η διαπίστωση ότι μια επιχείρηση βρίσκεται σε κατάσταση κρίσεως, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 5, στοιχείο γ', του εν λόγω νόμου, παρέχει στην επιχείρηση τη δυνατότητα να επωφεληθεί προσωρινώς από την ανάληψη από το Cassa integrazione guadagni straordinaria (ταμείο εκτάκτου επιδόματος ανεργίας, στο εξής: CIGS) της μισθοδοσίας του συνόλου ή μέρους των μισθωτών της.

7 Το άρθρο 2112 του ιταλικού Αστικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με το νομοθετικό διάταγμα 18 της 2ας Φεβρουαρίου 2001 (*GURI* αριθ. 43, της 21ης Φεβρουαρίου 2001, στο εξής: Αστικός Κώδικας), προβλέπει τα εξής:

«1. Σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως, η εργασιακή σχέση συνεχίζεται με τον εκδοχέα και ο εργαζόμενος διατηρεί όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τη σχέση αυτή.

2. Ο εκχωρητής και ο εκδοχέας ευθύνονται αλληλεγγύως για όλες τις απαιτήσεις του εργαζομένου κατά τον χρόνο της μεταβιβάσεως. [...]

3. Ο εκδοχέας υποχρεούται να εφαρμόζει τα οικονομικά και κανονιστικά μέτρα που προβλέπονται στις εθνικές και περιφερειακές συλλογικές συμβάσεις, καθώς και στις συμβάσεις σε επίπεδο επιχειρήσεως που ισχύουν κατά τον χρόνο μεταβιβάσεως, τούτο δε μέχρι της λήξεώς τους, εφόσον δεν έχουν αντικατασταθεί από άλλες συλλογικές συμβάσεις που εφαρμόζονται στην επιχείρηση του εκδοχέα. Αντικαθίστανται μόνον οι συλλογικές συμβάσεις του ίδιου επιπέδου.

4. Παρά την ευχέρεια που έχουν οι εργαζόμενοι να ασκήσουν το δικαίωμά τους να αποχωρήσουν από την επιχείρηση κατά την έννοια των διατάξεων που ισχύουν σε θέματα απόλυσης, η μεταβίβαση επιχείρησης δεν συνιστά αυτή καθ' αυτή λόγο απόλυσης. [...]

[...]»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

- 8 Με έγγραφο οχλήσεως της 10ης Απριλίου 2006, η Επιτροπή επέστησε την προσοχή των ιταλικών αρχών στο γεγονός ότι το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990 δύναται να συνιστά παράβαση της οδηγίας 2001/23, για τον λόγο ότι οι εργαζόμενοι υπαχθείσας στο καθεστώς του CIGS επιχειρήσεως, που έχουν προσληφθεί από τον προς ον η μεταβίβαση, δεν απολαύουν των δικαιωμάτων που τους εξασφαλίζει το άρθρο 2112 του ιταλικού Αστικού Κώδικα, υπό την επιφύλαξη των εγγυήσεων που ενδεχομένως προβλέπει συνδικαλιστική συμφωνία.
- 9 Η Ιταλική Δημοκρατία, με έγγραφο της 8ης Αυγούστου 2006, αμφισβήτησε ότι παρέβη τις υποχρεώσεις της, ισχυριζόμενη ότι το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990 είναι σύμφωνο προς την οδηγία 2001/23.

- 10 Με έγγραφο της 23ης Μαρτίου 2007, η Επιτροπή απέστειλε στην Ιταλική Δημοκρατία αιτιολογημένη γνώμη, υποστηρίζοντας ότι το εν λόγω κράτος μέλος παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 2001/23, και την κάλεσε να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς τη γνώμη αυτή εντός προθεσμίας δύο μηνών από την παραλαβή της. Η Ιταλική Δημοκρατία απάντησε στην εν λόγω γνώμη με έγγραφο της 29ης Μαΐου 2007, επαναλαμβάνοντας, ουσιαστικώς, τα προηγούμενα επιχειρήματά της.
- 11 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή.

Επί της προσφυγής

- 12 Πρέπει να διευκρινισθεί εκ προοιμίου ότι η Επιτροπή υποστηρίζει με την προσφυγή της ότι το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990 δεν είναι σύμφωνο προς την οδηγία 2001/23, καθόσον δεν εξασφαλίζει στους εργαζομένους την εφαρμογή του άρθρου 2112 του ιταλικού Αστικού Κώδικα που μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο τις εγγυήσεις που προβλέπουν τα άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 2001/23, σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως της οποίας διαπιστώθηκε η κατάσταση κρίσεως.
- 13 Κατόπιν ορισμένων διευκρινίσεων που παρέσχε η Ιταλική Δημοκρατία και ενός ερωτήματος που υπέβαλε το Δικαστήριο, η Επιτροπή παραιτήθηκε, με το υπόμνημά της απαντήσεως και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, από την αίτηση που αφορά το μη συμβατό του εν λόγω άρθρου 47, παράγραφοι 5 και 6, προς το άρθρο 3, παράγραφοι 1, δεύτερο εδάφιο, και 2, της οδηγίας 2001/23.

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 14 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, αποκλείοντας την εφαρμογή του άρθρου 2112 του Αστικού Κώδικα στη μεταβίβαση επιχειρήσεως της οποίας διαπιστώθηκε η κατάσταση κρίσεως, οι εργαζόμενοι της μεταβιβαζόμενης επιχειρήσεως χάνουν το δικαίωμα επί της αναγνώρισεως της προϋπηρεσίας τους, των αποδοχών τους και των επαγγελματικών προσόντων τους, καθώς και το απορρέον από το προβλεπόμενο εκ του νόμου σύστημα κοινωνικής ασφάλισης δικαίωμα επί των παροχών λόγω γήρατος, τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2001/23. Χάνουν επίσης το ευεργέτημα της διατήρησης, επί τουλάχιστον ένα έτος, των συμφωνηθέντων με συλλογική σύμβαση όρων εργασίας, όπως τούτο διασφαλίζεται από το άρθρο 3, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας.
- 15 Η Επιτροπή τονίζει ότι το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/23 επιτρέπει τη μη εφαρμογή των παραγράφων 1 και 3 του εν λόγω άρθρου 3 στις παροχές λόγω γήρατος ή αναπηρίας ή προς επιζώντες, που χορηγούνται εκτός των προβλεπομένων εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφάλισεως των κρατών μελών, αλλά ότι, στην περίπτωση αυτή, τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων. Τούτο όμως δεν συμβαίνει στην περίπτωση της επίμαχης ιταλικής νομοθεσίας.
- 16 Επιπλέον, το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990 δεν είναι σύμφωνο προς το άρθρο 4 της οδηγίας 2001/23, καθόσον η διάταξη αυτή, να μιν απαγορεύει την απόλυση που οφείλεται αποκλειστικά στη μεταβίβαση, δεν εμποδίζει όμως απολύσεις για οικονομικούς, τεχνικούς ή οργανωτικούς λόγους, που συνεπάγονται μεταβολές του εργατικού δυναμικού. Έτσι, η Επιτροπή τονίζει ότι το γεγονός ότι μια επιχείρηση κηρύσσεται σε κατάσταση κρίσεως δεν συνεπάγεται αυτόματα και συστηματικά μεταβολές του εργατικού δυναμικού κατά την έννοια του άρθρου 4 της οδηγίας 2001/23. Επιπλέον, η κήρυξη μιας επιχειρήσεως σε κατάσταση κρίσεως δεν δεσμεύει τον εκχωρητή, ενώ οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 4 της οδηγίας 2001/23 ισχύουν και για τον εκδοχέα.
- 17 Κατά την Επιτροπή, η μεταβίβαση μιας επιχειρήσεως της οποίας διαπιστώθηκε η κατάσταση κρίσεως δεν συνιστά μεταβίβαση επιχειρήσεως για την οποία έχει κινηθεί διαδικασία με σκοπό την εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του εκχωρητή και η οποία τελεί υπό την εποπτεία αρμόδιας δημόσιας αρχής. Όμως, η τελευταία αυτή

περίπτωση είναι η μόνη που προβλέπει η οδηγία 2001/23 στο άρθρο της 5, παράγραφος 1, το οποίο επιτρέπει τη μη εφαρμογή των άρθρων 3 και 4 αυτής.

- 18 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/23 ομοίως δεν μπορεί να εφαρμοσθεί στη διαδικασία προς διαπίστωση της καταστάσεως κρίσεως, στον βαθμό που, αφενός, η προϋπόθεση που διαλαμβάνεται στη διάταξη αυτή συνίσταται στην εφαρμογή των άρθρων 3 και 4 της οδηγίας 2001/23 και, αφετέρου, το εν λόγω άρθρο 5, παράγραφος 2, έχει εφαρμογή μόνο σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως που πραγματοποιείται κατά την περί αφερεγγυότητας διαδικασία, με την οποία δεν μπορεί να εξομοιωθεί η επίμαχη διαδικασία, σύμφωνα με όσα έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 1995, C-472/93, Spano κ.λπ. (Συλλογή 1995, σ. I-4321).
- 19 Ομοίως, το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23, που επιτρέπει την εφαρμογή της παραγράφου 2, στοιχείο β', του ίδιου άρθρου 5 όταν συντρέχει μεταβίβαση σε περίπτωση καταστάσεως σοβαρής οικονομικής κρίσεως, δεν μπορεί ούτε αυτό να εφαρμοσθεί, δεδομένου ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/23 εξουσιοδοτεί αποκλειστικά τα κράτη μέλη να επιτρέπουν στον εκχωρητή και στους αντιπροσώπους των εργαζομένων να μεταβάλλουν με κοινή συμφωνία τους όρους εργασίας υπό ορισμένες περιστάσεις και συνεπώς δεν τους επιτρέπει να αποκλείουν, όπως προβλέπει το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/90, την εφαρμογή των άρθρων 3 και 4 της οδηγίας 2001/23.
- 20 Η Ιταλική Δημοκρατία αμφισβητεί την προβαλλόμενη παράβαση, ισχυριζόμενη, πρώτον, ότι, εφόσον η οδηγία 2001/23 προβλέπει μια προαιρετική εγγύηση, δεν μπορεί να της προσάπτεται ότι δεν εφαρμόζει το άρθρο 2112 του Αστικού Κώδικα. Τούτο ισχύει, για παράδειγμα, όσον αφορά τις παροχές λόγω γήρατος ή αναπηρίας ή προς επιζώντες βάσει συμπληρωματικών επαγγελματικών ή διεπαγγελματικών συστημάτων συνταξιοδότησης, των οποίων η μεταβίβαση αποκλείεται από το άρθρο 3, παράγραφος 4, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23, τούτο δε εκτός αν τα κράτη μέλη ορίζουν άλλως.
- 21 Δεύτερον, το κράτος μέλος αυτό υποστηρίζει ότι, ναι μεν η οδηγία 2001/23 θεσπίζει υποχρεωτικές εγγυήσεις, ήτοι αυτές του άρθρου της 3, παράγραφοι 1, πρώτο εδάφιο, και 3, καθώς και του άρθρου της 4, πλην όμως προβλέπει επίσης ρητά τη δυνατότητα παρεκκλίσεων λόγω ειδικών περιστάσεων.

- 22 Όσον αφορά την εγγύηση που προβλέπει το άρθρο 4 της οδηγίας 2001/23, η Ιταλική Δημοκρατία τονίζει ότι η διαδικασία διαπιστώσεως της καταστάσεως κρίσεως αφορά πάντοτε ειδικές περιπτώσεις κρίσεως επιχειρήσεως που έχουν ιδιαίτερη σημασία από κοινωνική άποψη, υπό το πρίσμα της τοπικής απασχόλησης και της κατάστασης της παραγωγής στον οικείο οικονομικό τομέα, και οι οποίες συνιστούν περιστάσεις που δικαιολογούν απολύσεις.
- 23 Το άρθρο 5, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 2001/23 συνιστά παρέκκλιση από τις εγγυήσεις του άρθρου 3, παράγραφοι 1 και 3, της οδηγίας αυτής, που εφαρμόζεται σε κατάσταση κρίσεως επιχειρήσεως όπως αυτή που προβλέπει ο νόμος 675/1977, εφόσον η διαπίστωση της κρίσεως επιχειρήσεως κατά την έννοια του νόμου αυτού προϋποθέτει την κατάσταση αφερεγγυότητας της επιχειρήσεως.
- 24 Συγκεκριμένα, το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23, που αφορά τη διαδικασία αφερεγγυότητας που κινείται κατά του εκχωρητή, ανεξάρτητα από το αν «έχει κινηθεί για την εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του εκχωρητή», έχει εφαρμογή στη διαδικασία προς διαπίστωση της καταστάσεως κρίσεως. Σε μια τέτοια περίπτωση, ακόμη και αν έχουν εφαρμογή τα άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 2001/23, η εν λόγω διάταξη προβλέπει ουσιαστική παρέκκλιση η οποία επιτρέπει, παρά τις διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/23, να μη μεταβιβάζονται στον εκδοχέα οι οφειλές του εκχωρητή έναντι των μισθωτών, υπό την προϋπόθεση ότι η διαδικασία αυτή συνεπάγεται προστασία τουλάχιστον ισοδύναμη με αυτή που προβλέπεται στις καταστάσεις τις οποίες αφορά η οδηγία 80/987, όπως τροποποιήθηκε με την Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο μηχανισμός του CIGS έχει μακρότερη διάρκεια και, σύμφωνα με το άρθρο 47, παράγραφος 6, του νόμου 428/1990, αποσκοπεί στην κατά προτεραιότητα πρόσληψη του πλεονάζοντος προσωπικού από τον εκδοχέα, σε σχέση με τις ενδεχόμενες άλλες προσλήψεις που ο τελευταίος αυτός προτίθεται να πραγματοποιήσει κατά το έτος που έπεται της μεταβίβασης επιχειρήσεων.

- 25 Ομοίως, το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23, το οποίο, με μια παραπομπή στην παράγραφο 2, στοιχείο β', του εν λόγω άρθρου 5, επιτρέπει μεταβολές των όρων εργασίας των εργαζομένων προκειμένου να διατηρηθούν οι ευκαιρίες απασχόλησης μέσω της επιβίωσης της επιχειρήσεως σε περίπτωση καταστάσεως σοβαρής οικονομικής κρίσεως, συνιστά παρέκκλιση αφορώσα ειδικώς την εγγύηση που διαλαμβάνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23 που προβλέπει την διατήρηση, για ένα έτος τουλάχιστον, των όρων εργασίας. Το άρθρο 47, παράγραφος 5, του νόμου 428/90 προβλέπει διαδικασία απολύτως συμβατή προς αυτήν που απαιτείται για την εφαρμογή της παρέκκλισης του άρθρου 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23. Συγκεκριμένα, η κατάσταση σοβαρής οικονομικής κρίσεως κηρύσσεται από δημόσια αρχή, απαιτείται η διατήρηση των ευκαιριών απασχόλησης, είναι αναγκαία η συμφωνία μεταξύ του εκδοχέα, του εκχωρητή και των εκπροσώπων των εργαζομένων, δικαστικός δε έλεγχος διενεργείται στον βαθμό που, αν η προβλεπόμενη διαδικασία δεν τηρείται όσον αφορά ιδίως τη σύναψη της συμφωνίας, τα μέρη δικαιούνται να στραφούν προς την αρμόδια δικαστική αρχή.
- 26 Η Ιταλική Δημοκρατία ισχυρίζεται τέλος ότι ερμηνεία της οδηγίας 2001/23 έχουσα ως αποτέλεσμα να εμποδιστεί η διατήρηση, στην υπηρεσία του εκχωρητή, των πλεοναζόντων εργαζομένων, θα μπορούσε να είναι λιγότερο ευνοϊκή γι' αυτούς, είτε διότι ένας δυνητικός εκδοχέας θα μπορούσε να αποτραπεί από την απόκτηση της επιχειρήσεως, εάν θα ήταν αναγκασμένος να διατηρήσει το πλεονάζον προσωπικό της μεταβιβαζομένης επιχειρήσεως, είτε διότι το προσωπικό αυτό θα απολυόταν και θα έχανε έτσι τα πλεονεκτήματα που θα μπορούσε, ενδεχομένως, να αποκομίσει από τη συνέχιση των σχέσεών του εργασίας με τον εκχωρητή.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 27 Πρέπει εκ προοιμίου να σημειωθεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία δεν αμφισβητεί ότι το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990, αποκλείοντας εφαρμογή του άρθρου 2112 του Αστικού Κώδικα, στερεί από τους υπαγόμενους στο καθεστώς του CIGS εργαζομένους της μεταβιβαζομένης επιχειρήσεως, σε περίπτωση διαπιστώσεως της καταστάσεως κρίσεως της επιχειρήσεως, τις εγγυήσεις τις οποίες αφορά η υπό κρίση προσφυγή. Εντούτοις, το εν λόγω κράτος μέλος ισχυρίζεται ότι ο αποκλεισμός αυτός είναι σύμφωνος προς την οδηγία 2001/23, καθόσον, πρώτον, η οδηγία αυτή προβλέπει μια προαιρετική εγγύηση στο άρθρο της 3, παράγραφος 4, και, δεύτερον, επιτρέπει ρητώς την παρέκκλιση από τις υποχρεωτικές εγγυήσεις που διαλαμβάνονται στο άρθρο της 3, παράγραφοι 1, πρώτο εδάφιο, και 3, καθώς και στο άρθρο της 4.

- 28 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξετασθεί, πρώτον, αν το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/23 προβλέπει μια προαιρετική εγγύηση, της οποίας ο αποκλεισμός δικαιολογείται από το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990.
- 29 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/23 προβλέπει εξαίρεση από την εφαρμογή των παραγράφων 1 και 3 του ίδιου άρθρου 3, οι οποίες επιβάλλουν στον εκδοχέα να διατηρεί τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν για τον εκχωρητή από σύμβαση εργασίας ή εργασιακή σχέση, καθώς και τους συμφωνηθέντες με συλλογική σύμβαση όρους εργασίας, μέχρι την ημερομηνία της καταγγελίας ή της λήξεως της συλλογικής συμβάσεως ή της θέσεως σε ισχύ ή της εφαρμογής άλλης συλλογικής συμβάσεως, επί τουλάχιστον ένα έτος.
- 30 Η εξαίρεση αυτή αφορά τα δικαιώματα των εργαζομένων επί παροχών λόγω γήρατος ή αναπηρίας ή προς επιζώντες βάσει συμπληρωματικών επαγγελματικών ή διεπαγγελματικών συστημάτων συνταξιοδότησης, που υφίστανται, εκτός των προβλεπομένων εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως. Συνεπώς, λαμβανομένου υπόψη του γενικού σκοπού προστασίας των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως, τον οποίο επιδιώκει η εν λόγω οδηγία, η εξαίρεση αυτή πρέπει να ερμηνεύεται στενά (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 4ης Ιουνίου 2002, C-164/00, Beckmann, Συλλογή 2002, σ. I-4893, σκέψη 29).
- 31 Πρέπει ακόμη να τονιστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 4, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/23, ακόμη και όταν τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την εξαίρεση αυτή, οφείλουν να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων όσον αφορά τα κεκτημένα δικαιώματά τους ή εκείνα που πρόκειται να αποκτηθούν για παροχές λόγω γήρατος, περιλαμβανομένων των παροχών προς επιζώντες, βάσει των συμπληρωματικών συστημάτων που διαλαμβάνονται στο στοιχείο α' της ίδιας διατάξεως.
- 32 Κατά συνέπεια, ακόμη και αν υποθεθεί ότι ο αποκλεισμός της υποχρέωσης μεταβίβασης των παροχών λόγω γήρατος ή αναπηρίας ή προς επιζώντες, βάσει των συμπληρωματικών συστημάτων, που απορρέει από το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990, είναι σύμφωνος προς το άρθρο 3, παράγραφος 4, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23, επιβάλλεται εντούτοις η διαπίστωση ότι η επιχειρηματολογία της Ιταλικής Δημοκρατίας, με την οποία υποστηρίζεται ότι ο αποκλεισμός, σε περίπτωση κρίσεως της επιχειρήσεως, της εφαρμογής του άρθρου 2112 του Αστικού Κώδικα στους

εργαζομένους της μεταβιβαζομένης επιχειρήσεως είναι σύμφωνος προς το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/23, στηρίζεται σε εσφαλμένη και ελλιπή ερμηνεία του εν λόγω άρθρου 3, παράγραφος 4. Συγκεκριμένα, αφενός, μόνον οι παροχές που χορηγούνται εκτός των εκ του νόμου προβλεπομένων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και οι οποίες απαριθμούνται περιοριστικά στο άρθρο 3, παράγραφος 4, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23 μπορούν να μην καταλαμβάνονται από την υποχρέωση μεταβίβασης των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Αφετέρου, αυτός ο αποκλεισμός από την υποχρέωση μεταβίβασης πρέπει να συνοδεύεται από τη θέσπιση, εκ μέρους του κράτους μέλους, των απαραίτητων μέτρων για την προστασία των συμφερόντων των εργαζομένων, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 4, στοιχείο β', της εν λόγω οδηγίας, όσον αφορά τα δικαιώματά τους επί παροχών λόγω γήρατος βάσει των συμπληρωματικών συστημάτων που διαλαμβάνονται στο στοιχείο α' του εν λόγω άρθρου 3, παράγραφος 4, πράγμα το οποίο η Ιταλική Δημοκρατία ουδόλως αναφέρει.

- 33 Επομένως, τα επιχειρήματα της Ιταλικής Δημοκρατίας με τα οποία υποστηρίζεται ότι το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990 είναι σύμφωνο προς το άρθρο 3, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/23 δεν πρέπει να γίνουν δεκτά.
- 34 Δεύτερον, πρέπει να εξετασθεί αν η μη εφαρμογή, με το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990, του άρθρου 3, παράγραφοι 1 και 3, καθώς και του άρθρου 4 της οδηγίας 2001/23, είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις της οδηγίας, καθόσον η τελευταία αυτή αναφέρει ρητώς παρεκκλίσεις από τις υποχρεωτικές εγγυήσεις που προβλέπει.
- 35 Όσον αφορά, πρώτον, το επιχείρημα της Ιταλικής Δημοκρατίας ότι οι λόγοι που δικαιολογούν απόλυση σε περίπτωση μεταβίβασης που διαλαμβάνονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/23 συντρέχουν σε ειδικές περιπτώσεις κρίσεως επιχειρήσεως κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 5, στοιχείο γ', του νόμου 675/1977, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/23 διασφαλίζει την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση απολύσεως δικαιολογούμενης αποκλειστικά από τη μεταβίβαση, τόσο έναντι του εκχωρητή όσο και έναντι του εκδοχέα, ενώ δεν εμποδίζει απολύσεις για οικονομικούς, τεχνικούς ή οργανωτικούς λόγους, που συνεπάγονται μεταβολές του εργατικού δυναμικού.

- 36 Πάντως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το γεγονός ότι μια επιχείρηση έχει κηρυχθεί σε κατάσταση κρίσεως κατά την έννοια του νόμου 675/1977 δεν μπορεί να συνεπάγεται οπωσδήποτε και συστηματικά μεταβολές του εργατικού δυναμικού κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/23. Εξάλλου, πρέπει να τονιστεί ότι οι λόγοι που δικαιολογούν απόλυση μπορούν να ισχύουν, σύμφωνα με τις επίμαχες ιταλικές διατάξεις, μόνο σε ειδικές περιπτώσεις κρίσεως επιχειρήσεως, όπως το αναγνωρίζει και η Ιταλική Δημοκρατία. Επομένως, η διαδικασία διαπιστώσεως της καταστάσεως κρίσεως της επιχειρήσεως δεν συνιστά οπωσδήποτε και συστηματικά οικονομικό, τεχνικό ή οργανωτικό λόγο, συνεπαγόμενο μεταβολές του εργατικού δυναμικού κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/23.
- 37 Όσον αφορά, δεύτερον, το επιχείρημα της Ιταλικής Δημοκρατίας που αντλείται από την υποτιθέμενη δυνατότητα εφαρμογής της παρέκκλισης την οποία προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23 από τη διαδικασία προς διαπίστωση καταστάσεως κρίσεως την οποία προβλέπει το άρθρο 47, παράγραφος 6, του νόμου 428/1990, από τη διατύπωση της πρώτης αυτής διατάξεως προκύπτει ότι τα κράτη μέλη, όταν τα άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 2001/23 εφαρμόζονται σε μεταβίβαση στο πλαίσιο διαδικασίας περί αφερεγγυότητας κινηθείσας κατά του εκχωρητή και υπό την προϋπόθεση ότι η διαδικασία αυτή τελεί υπό την εποπτεία αρμόδιας δημόσιας αρχής, μπορούν να προβλέπουν, παρά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, ότι ορισμένες υποχρεώσεις του εκχωρητή δεν μεταβιβάζονται υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο στοιχείο α' του εν λόγω άρθρου 5, παράγραφος 2.
- 38 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23 επιτρέπει επομένως στα κράτη μέλη, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να μην εφαρμόζουν ορισμένες εγγυήσεις των άρθρων 3 και 4 της εν λόγω οδηγίας στη μεταβίβαση επιχειρήσεως, εφόσον έχει κινηθεί διαδικασία περί αφερεγγυότητας και η διαδικασία αυτή τελεί υπό την εποπτεία αρμόδιας δημόσιας αρχής. Το Δικαστήριο όμως έκρινε, στο πλαίσιο εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορώσας το ζήτημα αν η οδηγία 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171), που προηγείτο της οδηγίας 2001/23, είχε εφαρμογή στη μεταβίβαση επιχειρήσεως για την οποία είχε κινηθεί η διαδικασία προς διαπίστωση της καταστάσεως κρίσεως, ότι η εν λόγω διαδικασία αποσκοπεί στη διευκόλυνση της διατήρησης της δραστηριότητάς της με σκοπό τη μετέπειτα εξαγορά, δεν περιλαμβάνει δικαστικό έλεγχο ούτε μέτρο διαχειρίσεως της περιουσίας της επιχειρήσεως και δεν προβλέπει αναστολή πληρωμών. (προπαρατεθείσα απόφαση Spano κ.λπ., σκέψεις 28 και 29). Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι η CIPÍ περιορίζεται στην κήρυξη της καταστάσεως κρίσεως μιας επιχειρήσεως και ότι η διαπίστωση αυτή

παρέχει στην οικεία επιχείρηση τη δυνατότητα να επωφεληθεί προσωρινώς από την ανάληψη από το CIGS της μισθοδοσίας του συνόλου ή μέρους των μισθωτών της.

- 39 Επομένως, εν όψει των στοιχείων αυτών, η διαδικασία προς διαπίστωση της καταστάσεως κρίσεως επιχειρήσεως δεν μπορεί να θεωρείται ότι επιδιώκει σκοπό ανάλογο με αυτόν που επιδιώκεται στο πλαίσιο της διαδικασίας περί αφερεγγυότητας, που διαλαμβάνεται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23, ούτε ότι τελεί υπό την εποπτεία αρμόδιας δημόσιας αρχής όπως προβλέπεται στο ίδιο άρθρο.
- 40 Κατά συνέπεια, οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23 δεν πληρούνται στην περίπτωση της διαδικασίας την οποία αφορά η υπό κρίση παράβαση και τα επιχειρήματα που προέβαλε συναφώς η Ιταλική Δημοκρατία δεν μπορούν να γίνουν δεκτά.
- 41 Επιπλέον, ακόμη και αν υποθεθεί ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/23 εφαρμόζεται στη διαδικασία προς διαπίστωση της καταστάσεως κρίσεως, όπως υποστηρίζει η Ιταλική Δημοκρατία, τούτο δεν αναιρεί το γεγονός ότι η βασική προϋπόθεση της διατάξεως αυτής είναι η εφαρμογή των άρθρων 3 και 4 της οδηγίας 2001/23. Το άρθρο όμως 47, παράγραφος 6, του νόμου 428/1990 προβλέπει αντιθέτως τον αποκλεισμό τους.
- 42 Εξάλλου, η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από συστηματική ανάγνωση του εν λόγω άρθρου 5 της οδηγίας 2001/23. Συγκεκριμένα, όταν ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να αποκλείσει την εφαρμογή των άρθρων 3 και 4 της οδηγίας 2001/23, το προέβλεψε ρητώς, όπως τούτο προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 5, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, κατά το οποίο τα εν λόγω άρθρα 3 και 4 δεν εφαρμόζονται σε μεταβίβαση επιχειρήσεως που βρίσκεται σε διαδικασία πτωχεύσεως ή σε παρόμοια διαδικασία περί αφερεγγυότητας που κινήθηκε για την εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων, εκτός αν τα κράτη μέλη ορίζουν άλλως.

- 43 Τρίτον, όσον αφορά το επιχείρημα της Ιταλικής Δημοκρατίας που αντλείται από την υποτιθέμενη συμβατότητα του άρθρου 47, παράγραφος 5, του νόμου 428/1990 προς το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23, πρέπει να τονιστεί ότι η διάταξη αυτή επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέπουν ότι οι όροι εργασίας μπορούν να μεταβάλλονται, σύμφωνα με την παράγραφο 2, στοιχείο β', της ίδιας διατάξεως, σε περίπτωση μεταβίβασης επιχειρήσεως όπου ο εκχωρητής ευρίσκεται σε κατάσταση σοβαρής οικονομικής κρίσεως, εφόσον η κατάσταση κηρύσσεται από αρμόδια δημόσια αρχή και υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο.
- 44 Συνεπώς, αν υποθεθεί ότι η κατάσταση της επιχειρήσεως της οποίας διαπιστώθηκε η κατάσταση κρίσεως μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά κατάσταση σοβαρής οικονομικής κρίσεως, το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23 παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να προβλέπουν ότι οι όροι εργασίας μπορούν να μεταβάλλονται για να διατηρείται η απασχόληση μέσω της επιβίωσης της επιχειρήσεως, χωρίς ωστόσο οι εργαζόμενοι να στερούνται τα δικαιώματα που τους εγγυώνται τα άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 2001/23.
- 45 Πάντως, δεν αμφισβητείται ότι το άρθρο 47, παράγραφος 5, του νόμου 428/1990 στερεί άνευ ετέρου τους εργαζόμενους, σε περίπτωση μεταβίβασης μιας επιχειρήσεως της οποίας διαπιστώθηκε η κατάσταση κρίσεως, από τις εγγυήσεις των άρθρων 3 και 4 της οδηγίας 2001/23 και δεν περιορίζεται, κατά συνέπεια, σε μεταβολή των όρων εργασίας όπως επιτρέπει το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23.
- 46 Αντίθετα προς όσα υποστηρίζει η Ιταλική Δημοκρατία, η μεταβολή των όρων εργασίας βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23 δεν συνιστά ειδική παρέκκλιση σε σχέση με την εγγύηση που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας και η οποία εξασφαλίζει τη διατήρηση των όρων εργασίας που έχουν συμφωνηθεί βάσει συλλογικής συμβάσεως επί τουλάχιστον ένα έτος μετά τη μεταβίβαση. Συγκεκριμένα, επειδή οι κανόνες της οδηγίας 2001/23 πρέπει να θεωρηθούν ότι έχουν επιτακτικό χαρακτήρα υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπεται δυσμενής για τους εργαζόμενους παρέκκλιση από αυτούς, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν για τον εκχωρητή από υφιστάμενη την ημερομηνία μεταβίβασης συλλογική σύμβαση μεταβιβάζονται αυτοδικαίως στον εκδοχέα εκ της μεταβίβασης και μόνον (βλ. απόφαση της 9ης Μαρτίου 2006, C-499/04, Werhof, Συλλογή 2006, σ. I-2397, σκέψεις 26 και 27). Επομένως, η μεταβολή των όρων εργασίας την οποία επιτρέπει το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23 προϋποθέτει ότι έχει ήδη συντελεστεί η μεταβίβαση των δικαιωμάτων των εργαζομένων στον εκδοχέα.

- 47 Επιπλέον, η εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/23 εξαρτάται από το αν η επίμαχη διαδικασία υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο. Η Ιταλική Δημοκρατία ανέφερε συναφώς ότι τα μέρη έχουν το δικαίωμα να προσφύγουν στην αρμόδια δικαστική αρχή σε περίπτωση παραβάσεως της προβλεπόμενης διαδικασίας. Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά τον δικαστικό έλεγχο που προβλέπει το εν λόγω άρθρο, δεδομένου ότι ο τελευταίος αυτός προϋποθέτει ότι ο αρμόδιος δικαστής ασκεί διαρκή έλεγχο επί της επιχειρήσεως που έχει κηρυχθεί σε κατάσταση σοβαρής οικονομικής κρίσεως.
- 48 Περαιτέρω, όσον αφορά το επιχείρημα της Ιταλικής Δημοκρατίας ότι η ερμηνεία της οδηγίας 2001/23 που έχει ως αποτέλεσμα να εμποδιστεί η διατήρηση στην υπηρεσία του εκχωρητή των πλεοναζόντων εργαζομένων της επιχειρήσεως θα μπορούσε να είναι λιγότερο ευνοϊκή για τους εργαζομένους αυτούς, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έκρινε, συναφώς, ότι δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι μια διάταξη όπως το άρθρο 47, παράγραφος 5, του νόμου 428/1990, η οποία έχει ως συνέπεια να στερεί τους εργαζομένους μιας επιχειρήσεως των εγγυήσεων που τους παρέχει η οδηγία 2001/23, συνιστά διάταξη ευνοϊκότερη για τους εργαζομένους, υπό την έννοια του άρθρου 8 της οδηγίας αυτής (προπαρατεθείσα απόφαση Spano κ.λπ., σκέψη 33).
- 49 Επομένως, η επιχειρηματολογία της Ιταλικής Δημοκρατίας, κατά την οποία ο αποκλεισμός από το άρθρο 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990 των εγγυήσεων που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 3, καθώς και το άρθρο 4 της οδηγίας 2001/23 είναι σύμφωνος προς την οδηγία αυτή, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 50 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η ασκηθείσα από την Επιτροπή προσφυγή είναι βάσιμη.
- 51 Κατά συνέπεια, αναγνωρίζεται ότι η Ιταλική Δημοκρατία, διατηρώντας σε ισχύ τις διατάξεις του άρθρου 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428/1990 σε περίπτωση «κρίσεως της επιχειρήσεως» κατά την έννοια του άρθρου 2, πέμπτο εδάφιο, στοιχείο c, του νόμου 675/1977, με συνέπεια τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους εργαζομένους με το άρθρο 3, παράγραφοι 1, 3 και 4, καθώς και με άρθρο 4 της οδηγίας 2001/23 να μη διασφαλίζονται σε περίπτωση μεταβιβάσεως μιας επιχειρήσεως της οποίας διαπιστώθηκε η κατάσταση κρίσεως, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία αυτή.

Επί των δικαστικών εξόδων

52 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί η Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα και η τελευταία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Η Ιταλική Δημοκρατία, διατηρώντας σε ισχύ τις διατάξεις του άρθρου 47, παράγραφοι 5 και 6, του νόμου 428 της 29ης Δεκεμβρίου 1990, σε περίπτωση «κρίσεως της επιχειρήσεως» κατά την έννοια του άρθρου 2, πέμπτο εδάφιο, στοιχείο c, του νόμου 675 της 12ης Αυγούστου 1977, με συνέπεια τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους εργαζομένους με το άρθρο 3, παράγραφοι 1, 3 και 4, καθώς και με άρθρο 4 της οδηγίας 2001/23/ΕΚ του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2001, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων, να μη διασφαλίζονται σε περίπτωση μεταβιβάσεως μιας επιχειρήσεως της οποίας διαπιστώθηκε η κατάσταση κρίσεως, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία αυτή.

2) Καταδικάζει την Ιταλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)